

4. Flemming M., Wojciechowska J., [w:], Kodeks karny. Część szczególna, t. 1. Komentarz do artykułów 117-221, (red.) Wąsek A., Warszawa 2005.
5. Gardocki L., Prawo karne, Warszawa 2021.
6. Giezek J. [w:] Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz., (red.) Giezek J., Warszawa 2021.
7. Hara M., Statut MTK a polskie prawo karne, Prawo i Prokuratura 2011, nr 9.
8. Mozgawa M. (red.), Prawo karne materialne, Warszawa 2020.
9. Rams M., Szewczyk M., [w:] Kodeks karny. Część szczególna. Tom II. Część I. Komentarz do art. 117-211a, (red.) Wróbel W., Zoll A., Warszawa 2017.

УДК 343.97(043.2)

Грекова Л.Ю., завідувач навчально-наукової криміналістичної лабораторії
Процко В.М., здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

У сучасних умовах глобального розвитку соціально-економічного та суспільного життя спостерігається стрімке зростання злочинності, поширюються її кордони, вдосконалюються способи вчинення «традиційних» злочинів та з'являються нові форми кримінальної активності. Для ефективного вирішення проблем, які є результатом окреслених тенденцій, необхідним вбачається розробка якісно нового підходу до організації і тактики розслідування злочинів.

У зв'язку зі стрімким поширенням соціальних мереж як форми інтернет-комунікації у суспільстві, виникає проблема розробки єдиного підходу до визначення та розуміння даного явища, що сприятиме належному правовому забезпеченню їх розвитку та функціонуванню [1].

Поняття «соціальні мережі» має міждисциплінарний характер, адже зазначена категорія є об'єктом дослідження різних наукових напрямків: соціології, антропології, географії, соціолінгвістики, біології, психології та ін. Та початком досліджень соціальних мереж прийнято вважати 1930-ті роки, коли американський психолог Якоб Леві Морено опублікував низку робіт із соціометрії, присвячену міжособистісним та міжгруповим відносинам [2].

У зв'язку з розвитком новітніх інформаційних технологій, вдосконаленням та ускладненням технічних засобів передачі інформації перед правоохоронними органами постають нові завдання, вирішення яких можливе лише завдяки розробці методів та засобів отримання та використання інформації за допомогою відповідних технологій, в тому

числі і потенціалу соціальних мереж.

Доцільним вважається класифікувати найбільш поширені соціальні мережі. Так, за типом контенту можна виділити основні групи соціальних мереж: – універсальні. Такі соціальні мережі не мають конкретної тематики. Найчастіше утворюються для спілкування людей між собою, встановлення нових зв'язків, дозволяють користувачам об'єднуватись у групи за інтересами (Facebook, Телеграм, Вайбер, та ін.); – професійні. Основною метою таких соціальних мереж є полегшення професійної діяльності завдяки швидкому пошуку та встановленню необхідних нових контактів, реклами своїх товарів та послуг. Такі соціальні мережі дозволяють знайти нове місце роботи за інтересами та отримати відповідь на запитання від досвідчених професіоналів-користувачів – загальноосвітні та дослідницькі – найбільш поширені серед школярів, студентів та науковців; дозволяють отримувати доступ до навчальної та наукової літератури, реалізовувати навчальні проекти, проводити наукові дослідження, обмінюватись досвідом та ділитися досягненнями, спрощують встановлення зв'язків між навчальними закладами [3].

В Україні забезпечення онлайн безпеки кожного громадянина нашої держави покладається на кіберполіцію – один із структурних підрозділів Національної поліції, який діє у складі кримінальної поліції та спеціалізується на попередженні, виявленні, припиненні та розкритті кримінальних правопорушень, механізмів підготовки, вчинення або приховування яких передбачає використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), телекомунікаційних та комп'ютерних інтернет-мереж і систем.

Функціонування кіберполіції, як нового органу, створеного на базі Управління боротьби з кіберзлочинністю в рамках реформування органів внутрішніх справ України, потребує належного правового оформлення та розробки низки нормативно-правових актів з метою забезпечення якісної та ефективної реалізації своїх завдань [4].

Використання сучасних інформаційних технологій, зокрема соціальних мереж, під час виявлення та розслідування злочинів є необхідною умовою для їх ефективності та потребує подальшого детального дослідження та аналізу з метою визначення та вдосконалення напрямів використання зазначених категорій у діяльності правоохоронних органів. Слід визнати, що сфера застосування соціальних мереж у криміналістичній науці охоплює все більше напрямів. Тому викладені міркування обумовлюють актуальність, теоретичну цінність та практичну значущість, присвяченого питанням теорії виникнення і практики використання соціальних мереж в процесі виявлення та розслідування злочинів.

Література

1. Автухов К.А., Андріїв Н.О. Кримінологічний погляд на соціальні мережі. *Актуальні питання публічного та приватного права*. 2013. № 1. С. 150–153.
2. Гавловський В.Д. Щодо використання соціальних мереж для виявлення, розкриття та попередження злочинів. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. Київ: Міжвідом. наук.-дослід. центр з проблеми боротьби з організ. злочинністю. 2012. № 2(28). С. 271–282.
3. Міністерство внутрішніх справ України оголошує конкурс. URL: <http://www.npu.gov.ua/uk/publish/article/1668305>.
4. Міністерство внутрішніх справ України оголошує конкурс. URL: <http://www.npu.gov.ua/uk/publish/article/1668305>.

УДК 343.31(043.2)

Куліков О.П., к.ю.н.,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ЗОВНІШНЬОЮ АГРЕСІЄЮ: АНАЛІЗ ЗМІН У ЗАКОНОДАВСТВІ

З початку бойових дій станом на початок травня 2022 р. до Кримінального кодексу (далі – КК) України [1] були внесені зміни 12 Законами України. Усі зміни, звичайно, стосуються протидії вчиненню кримінальних правопорушень у зв'язку із воєнним станом. Законодавець доповнив низку статей такою кваліфікуючою (особливо кваліфікуючою) ознакою, як вчинення кримінального правопорушення в умовах надзвичайного або воєнного стану (наприклад, крадіжки, грабежі, вимагання тощо). Також встановлено кримінальну відповідальність за незаконне використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги (щоправда, відповідно до ст. 201-2 КК України, склад кримінального правопорушення має місце лише якщо отримані внаслідок цієї протиправної діяльності прибутки перевищують 350 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян). Однак найбільш чисельні та істотні зміни за цей період відбулися в Розділі I Особливої частини КК України «Злочини проти основ національної безпеки України».

Перша «хвиля» суттєвих змін серед злочинів проти основ національної безпеки України була в 2014 р. і також була пов'язана з локальними проявами воєнної агресії на східній та південній території нашої країни. Понад два місяці в Україні триває воєнний стан, і це, звичайно, вплинуло на зміни у законодавстві, у тому числі – кримінальному. За цей час Розділ I Особливої частини КК України був доповнений трьома новими статтями: